

Καλλιεργώντας τη φιλιαναγνωσία: Δράσεις και πρακτικές

Αικατερίνη Παπαγεωργίου
Σχολική Σύμβουλος
Προσχολικής Αγωγής

**«Η ανάπτυξη της αγάπης για το διάβασμα
είναι υπερβολικά σημαντική για να
αφεθεί στην τύχη της »**

Spiegel, 1981

Ορισμός της φιλαναγνωσίας

- ✘ 2010-Καθιέρωση του θεσμού
- ✘ Ο όρος «φιλαναγνωσία» χρησιμοποιείται για να περιγράψει τη θετική σχέση ανάμεσα στον αναγνώστη και στο γραπτό κείμενο αλλά και στις εκπαιδευτικές δραστηριότητες που στοχεύουν στη διαμόρφωση αυτής της σχέσης.

- ✘ Ο όρος «βιβλιοφιλία», που προτείνεται ιδιαίτερα για τα μικρά παιδιά, εμπεριέχει το βιβλίο σαν αντικείμενο, όπου το **σχήμα, το μέγεθος, η μορφή** παίζουν εξίσου σοβαρό ρόλο με το **περιεχόμενο**

Σκοπός της φιλαναγνωσίας

η εξοικείωση του μικρού μαθητή με το βιβλίο και την ανάγνωση

και η σταδιακή edραίωση μιας φιλικής σχέσης του με το λογοτεχνικό βιβλίο

Ο Ύμνος του Βιβλίου

του Ευγένιου Τριβιζά

Στόχοι της φιλιαναγνωσίας

- ✘ ανάπτυξη της κριτικής και δημιουργικής σκέψης
- ✘ να εμπλουτίσει την αισθητική καλλιέργεια
- ✘ να δραστηριοποιήσει τη φαντασία και εφευρετικότητα
- ✘ ανάπτυξη της συναισθηματικής νοημοσύνης
- ✘ καλλιέργεια της γλωσσικής έκφρασης
- ✘ καλλιέργεια της αναγνωστικής απόλαυσης
- ✘ καλλιέργεια δεξιότητας αναδιήγησης ιστοριών
- ✘ καλλιέργεια αφηγηματικής ικανότητας
- ✘ ανάπτυξη δυνατότητας κατανόησης κειμένου

Φιλαναγνωσία στην τάξη

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού

- ✘ αρωγός, εμπνευστής και εμπνευστής της σχολικής ομάδας συνολικά αλλά και του κάθε μαθητή ατομικά στο αέναο ταξίδι του στον κόσμο της γνώσης αλλά όχι μόνο.
- ✘ διαμεσολαβητής μεταξύ του βιβλίου και του μαθητή
- ✘ ενεργοποιεί τη φιλαναγνωστική διάθεση του παιδιού
- ✘ Βοηθάει τον μαθητή να εισαχθεί στο γοητευτικό κόσμο της λογοτεχνίας

- ✘ ο/η εκπαιδευτικός που επιθυμεί να καλλιεργήσει την αγάπη του παιδιού για το βιβλίο, οφείλει να παραχωρεί το δικαίωμα της προσωπικής επιλογής
- ✘ αναμφίβολα οι μαθητές απολαμβάνουν περισσότερο τα βιβλία που έχουν διαλέξει οι ίδιοι
- ✘ η επιβολή της ανάγνωσης θα οδηγήσει στην αποστροφή του διαβάσματος

Το ρήμα διαβάζω, όπως το αγαπώ και το ονειρεύομαι δεν παίρνουν προστακτική

Πένακ, 1996

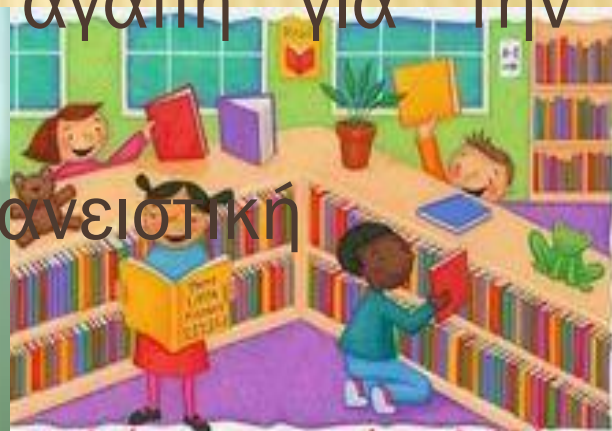

Φιλαναγνωσία στην τάξη

καλές πρακτικές

- ✘ Δημιουργία και οργάνωση της βιβλιοθήκης
- ✘ δίνει την ευκαιρία σε όλα τα παιδιά ανεξάρτητα από φύλο, ηλικία, μορφωτικό επίπεδο να έρθουν σε επαφή με τη γνώση και να γνωρίσουν το βιβλίο
- ✘ Η λειτουργία της βιβλιοθήκης με τρόπο ελκυστικό για τα παιδιά καλλιεργεί την αγάπη για την ανάγνωση

- ✘ Η λειτουργία της βιβλιοθήκης ως δανειστική

Μαθαίνω να αγαπώ το βιβλίο
μέσα από τη δανειστική μας
βιβλιοθήκη

Φιλαναγνωσία στην τάξη

καλές πρακτικές

- ✘ Δημιουργία ευχάριστων χώρων ανάγνωσης και ακρόασης
- ✘ Διαμόρφωση περιβάλλοντος (γωνιά βιβλιοθήκης)
- ✘ Θελκτική
- ✘ Ζεστή
- ✘ Χώρος για ξεφύλλισμα βιβλίων
- ✘ Να ικανοποιεί τα παιδιά φυσικά, ψυχικά και

Φιλαναγνωσία στην τάξη

καλές πρακτικές

- ✘ Ύπαρξη σχεδίου βάσει του οποίου θα πραγματοποιείται η ανάγνωση των λογοτεχνικών βιβλίων κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους

Φιλαναγνωσία στην τάξη

καλές πρακτικές

- ✦ Οργάνωση της κάθε τάξης ως αναγνωστική ομάδα.

Ώρα φιλαναγνωσίας «Το ταξίδι στη χώρα του βιβλίου»

Φιλαναγνωσία στην τάξη

καλές πρακτικές

- ✘ Πίνακας φιλαναγνωσίας σε κάποιο εμφανές σημείο της αίθουσας ο οποίος θα ανανεώνεται
- ✘ Καθιέρωση εβδομάδας φιλαναγνωσίας
- ✘ Επαφή των μαθητών με τους δημιουργούς: συγγραφείς εικονογράφου

- ✘ **Γνωρίζοντας τους δημιουργούς οι μαθητές:**
- ✘ Έχουν την ευκαιρία να θέσουν ερωτήσεις και να πάρουν άμεσα απαντήσεις
- ✘ Αποκτούν θετικά πρότυπα, μορφοποιούν το λογοτεχνικό έργο κι έτσι χαράσσεται εντονότερα στη μνήμη και τον ψυχισμό τους
- ✘ αποκτούν μια εμπειρία μοναδική
- ✘ **Επίσκεψη του εικονογράφου ή του συγγραφέα στο νηπιαγωγείο**
- ✘ Προϋπόθεση: κατάλληλη προετοιμασία των μαθητών από τον εκπαιδευτικό και σωστή οργάνωση του χώρου ώστε να ευδοκιμήσει αυτή η συνάντηση

Διδακτικές προσεγγίσεις-προτάσεις

- ✘ Ο εκπαιδευτικός επιλέγει προσεκτικά το βιβλίο, μελετώντας το περιεχόμενό του.
- ✘ Διατύπωση ερωτημάτων (ανοιχτού τύπου) σχετικά με τη μορφή του βιβλίου, την εικονογράφησή του, το εξώφυλλο, το εσώφυλλο, το οπισθόφυλλο, τα στοιχεία της ταυτότητάς του και το περιεχόμενό του.
- ✘ Προβληματισμός για τον προσδιορισμό των οδηγιών και των δραστηριοτήτων που θα βοηθήσουν τα παιδιά να θέσουν ερωτήματα σε κυρίαρχα θέματα του έργου και να παρακινηθούν να προχωρήσουν σε προσωπικές εκτιμήσεις και ερμηνείες.

Διδακτικές προσεγγίσεις-προτάσεις

- ✘ **Ενδεικτικά προτεινόμενες δραστηριότητες**
- ✘ Παρατηρούμε τον τίτλο, το εξώφυλλο και τις εικόνες του βιβλίου. Τους ζητάμε να κάνουν υποθέσεις για το περιεχόμενο του βιβλίου.
- ✘ Τοποθετούμε το βιβλίο στη γωνιά της Βιβλιοθήκης και κρεμάμε στην πόρτα της τάξης μια αφίσα του εξωφύλλου του βιβλίου
- ✘ Σε μια άλλη γωνιά που επικοινωνεί με τη γωνιά της Βιβλιοθήκης τοποθετούμε την εικόνα του εξωφύλλου κομμένη σε παζλ

Ενδεικτικά προτεινόμενες δραστηριότητες

- ✘ Δείχνουμε όλες τις εικόνες του βιβλίου και τα παιδιά προσπαθούν να φτιάξουν μια δική τους ιστορία.
- ✘ Δείχνουμε πίνακες ζωγραφικής που σχετίζονται με το θέμα

✘ Ενδεικτικά προτεινόμενες δραστηριότητες

- ✘ Προβάλλουμε τις εικόνες του βιβλίου στον προτζέκτορα και διαβάζουμε το κείμενο
- ✘ Διαβάζουμε το βιβλίο στα παιδιά, σταματώντας σε ένα κρίσιμο σημείο. Τους ζητάμε τη δική τους εκδοχή της συνέχειας της ιστορίας.

Ενδεικτικά προτεινόμενες δραστηριότητες

Διαβάζουμε το βιβλίο στα παιδιά, σταματώντας σε ένα κρίσιμο σημείο. Τους ζητάμε τη δική τους εκδοχή της συνέχειας της ιστορίας.

- ✘ Εστιάζουμε στο πρόβλημα του ήρωα και προσπαθούμε να βρούμε τρόπους να το αντιμετωπίσει, "να βρει τη λύση του".
- ✘ Ζητάμε να σχολιάσουν τις πληροφορίες που τους δίνει το κείμενο ή τους χαρακτήρες των ηρώων

Ενδεικτικά προτεινόμενες δραστηριότητες

- ✘ η δημιουργία κάποιας ζωγραφιάς σχετικής με το βιβλίο που διαβάστηκε
- ✘ κατασκευές με πλαστελίνες, πηλό, κ.λ.π. αντικειμένων της ιστορίας
- ✘ ανατροπή της ιστορίας που διαβάστηκε, εμπλουτισμός της με περισσότερες λεπτομέρειες, αντιστροφή χαρακτήρων, σύνθεση με άλλη γνωστή ιστορία (παραμυθοσαλάτα), αλλαγή του τέλους της

Ενδεικτικά προτεινόμενες δραστηριότητες

- ✘ κατασκευή ομαδικής αφίσας σε χαρτί του μέτρου που αφορά κάποιο από τα βιβλία που διαβάστηκαν ή να αποτελούν σύνθεση των βιβλίων αυτών
- ✘ κατασκευή σελιδοδεικτών
- ✘ εμπλουτισμός των κόμικς που ενδεχομένως έχουν κατασκευάσει σε προηγούμενες δραστηριότητες με διαλόγους μέσα σε συννεφάκια
- ✘ θεατρική αναπαράσταση των διαλόγων
- ✘ συμμετοχή στην ιστορία που διαβάζεται ενός ήρωα από προηγούμενη ιστορία ,εμπλουτισμός της ιστορίας με τραγούδια

Ενδεικτικά προτεινόμενες δραστηριότητες

- ✘ ο /η νηπιαγωγός λέει την ιστορία κομματιασμένη και οι μαθητές καλούνται να τη βάλουν σε λογική σειρά
- ✘ Βιβλιοπαρουσιάσεις σε άλλες τάξεις του νηπιαγωγείου ανά ομάδες «αναγνωστικών κοινοτήτων»
- ✘ Μεταφορά της αναγνωστικής κοινότητας στην αυλή του σχολείου
- ✘ Δημιουργία οπισθόφυλλου βιβλίου, όπου οι μαθητές καλούνται να γράψουν λίγα λόγια για την υπόθεση του βιβλίου.

Ενδεικτικά προτεινόμενες δραστηριότητες

- ✘ Κατασκευή εικαστικής «τοιχογραφίας» με ζωγραφιές και λεζάντες από τα βιβλία που έχουν διαβαστεί κατά τη διάρκεια της χρονιάς
- ✘ Δημιουργούμε τα δικά μας βιβλία
- ✘ Βρίσκουμε κοινά σημεία με μια ομάδα βιβλίων(χρώμα, μέγεθος, σχήμα, συγγραφέας, περιεχόμενο)
- ✘ Ντόμινο βιβλίων: τα βιβλία που έχουν διαβαστεί «στήνονται» από τους μαθητές ως ντόμινο, χρησιμοποιώντας ένα κοινό σημείο του κάθε βιβλίου με το επόμενο

Διδακτικές προσεγγίσεις-προτάσεις

- ✘ **Επέκταση δραστηριοτήτων**
- ✘ Αναδιήγηση της ιστορίας
- ✘ Δημιουργική γραφή
- ✘ Δραματοποίηση
- ✘ Κουκλοθέατρο
- ✘ Ζωγραφική – κατασκευές
- ✘ Παιχνίδια ρόλων
- ✘ Χορός-κίνηση-μουσική
- ✘ παντομίμα

Θέλω να διαβάσω ό,τι θέλω και όποτε θέλω

Τα 10 δικαιώματα του μικρού αναγνώστη

Έχεις δικαίωμα

1. Να μη διαβάζεις
2. Να ξεφυλλίζεις απλά ένα βιβλίο
3. Να αφήνεις στη μέση ένα βιβλίο
4. Να διαβάζεις όσες φορές θέλεις ένα βιβλίο
5. Να διαβάζεις ότι σου αρέσει
6. Να νοιώθεις ο ήρωας του βιβλίου
7. Να διαβάζεις οπουδήποτε
8. Να ψάχνεις πληροφορίες στο βιβλίο που διαβάζεις
9. Να διαβάζεις φωναχτά, χωρίς να ενοχλείς
10. Να απαιτείς ησυχία όταν διαβάζεις

Γιατί το διάβασμα είναι ευχαρίστηση και απόλαυση

Τα 10 δικαιώματα του (μικρού) αναγνώστη

Γιατί το διάβασμα είναι, πάνω απ' όλα, ευχαρίστηση

1. Να μη διαβάζεις!

2. Να ξεφυλλίζεις απλά ένα βιβλίο!

3. Να αφήνεις στη μέση ένα βιβλίο!

4. Να διαβάζεις όσες φορές θέλεις το ίδιο βιβλίο.

5. Να διαβάζεις ότι σου αρέσει!

6. Να μπαίνεις στη θέση του ήρωα του βιβλίου!

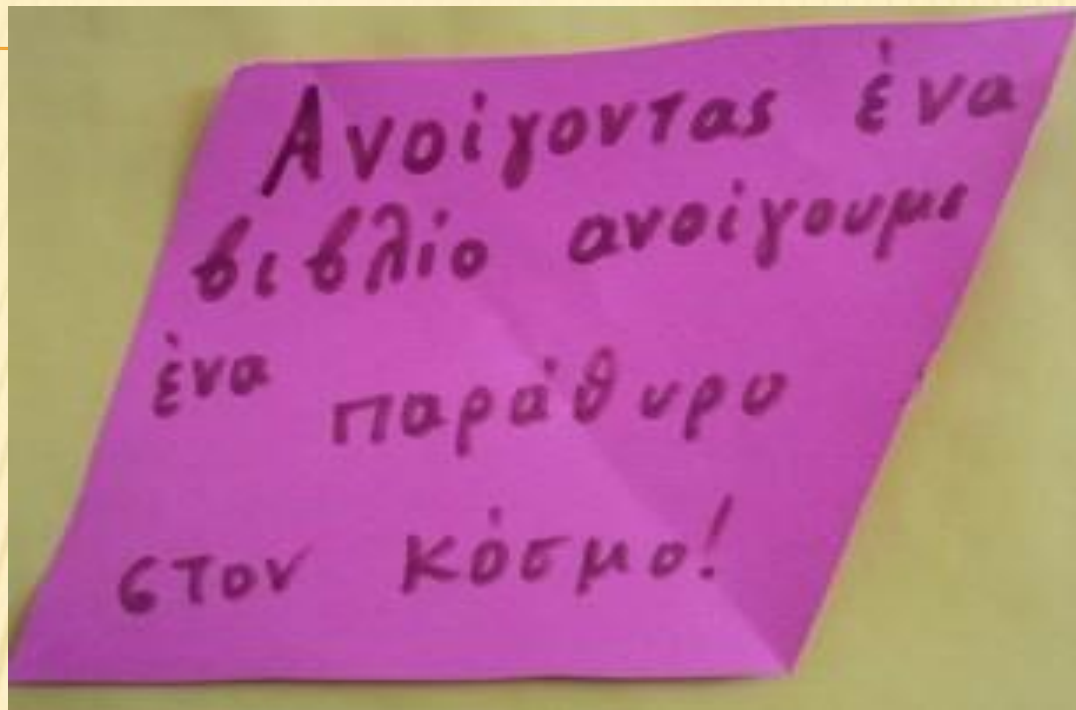
7. Να διαβάζεις οπουδήποτε!

8. Να ψάχνεις πληροφορίες στα βιβλία που διαβάζεις!

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- ✘ Γιαννικοπούλου Α. (2008), Στη χώρα των χρωμάτων. Το σύγχρονο εικονογραφημένο παιδικό βιβλίο, Αθήνα, Καστανιώτης
- ✘ **Καρακίτσος Α.**(2011), Φιλαναγνωσία.... φανατική συνήθεια:στο Αρτζανίδου-Γουλής -Γρόσος- Καρακίτσος. Παιχνίδια φιλαναγνωσίας και αναγνωστικές εμπυχώσεις
- ✘ Κατσίκη- Γκίβαλου & αλ.(2008),Φιλαναγνωσία και σχολείο, Αθήνα, Πατάκης
- ✘ Μαλαφάντης Δ., (2005) Το παιδί και η ανάγνωση. Στάσεις, Προτιμήσεις, Συνήθειες ,Αθήνα, Γρηγόρης
- ✘ **Markidis K.**,(2011),Social literacy in school contexts: concepts and research instruments. Report for the National Book Center of Creece, Athens
- ✘ Παπαδάτος Σ.Γ.,(2009),Παιδικό βιβλίο και φιλαναγνωσία. Θεωρητικές αναφορές και προσεγγίσεις-δραστηριότητες, Αθήνα, Πατάκης.
- ✘ Τσιλιμένη Τ.(2011), Αφήγηση και Εκπαίδευση, Εισαγωγή στην τέχνη της αφήγησης, Θεσσαλονίκη, Επίκεντρο.

✘ Σας ευχαριστώ